

საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის საპროცესო კოლეგიის #022/19¹ გადაწყვეტილების მიმოხილვა

თამარ წულუკიძე (სტუდენტი)

ფაქტები:

2019 წლის 7 თებერვალს ყვარლის მაგისტრმა სასამართლომ განიხილა საჩივრის ავტორის ზ.ბ-ს და მისი მეუღლის შ.კ-ს განქორწინების საქმე. საჩივრის ავტორს ქორწინების შეწყვეტის წინააღმდეგი იყო. განქორწინებაზე უარის თქმის მთავარი მიზეზი ბავშვზე მეურვეობის მოპოვება და მისთვის სათანადო მზრუნველობის გაწევა იყო, რადგან საჩივრის ავტორის აზრით დედა ბავშვზე სათანადო მზრუნველობას არ ახორციელებდა. ზ.ბ. სხდომაზე სისტემატურად აყენებდა შეურაცხყოფას საკუთარ მეუღლეს - შ. კ.-ს, უწოდებდა მას ამორალურ და უზნეო ქალბატონს. აღნიშნულიდან გამომდინარე, ადვოკატ ნ. ჯ.-ს, რომელიც შ.კ-ს წარმომადგენელი იყო, გაუჩნდა ლოგიკური შეკითხვა - „თუ მამაკაცი თავს ცოლს ასეთ უზნეო პიროვნებად მიიჩნევს, რატომ სურს მასთან თანაცხოვრების გაგრძელება. თავმოყვარე მამაკაცი უზნეო ცოლთან ცხოვრებას არ იკადრებს.“ აღნიშნულ ნათქვამს ზ.ბ.-ს გაღიზიანება მოჰყვა და მან სადავოდ გახადა აღნიშნული რეპლიკა, რადგან მიიჩნია მძიმე ფორმის სიტყვიერ შეურაცხყოფად.

პროცესუალური ისტორია

2019 წლის 8 თებერვალს ზ. ბ.-მ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიას საჩივრით მიმართა და მოითხოვა ადვოკატ ნ. ჯ.-სთვის დისციპლინური პასუხისმგებლობის დაკისრება. „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 32-ე მუხლის მე-2 პუნქტის საფუძველზე არ არის გასული დისციპლინური დევნის აღძვრისთვის დადგენილი ხანდაზმულობის ვადა – 5 წელი, რადგან სადავო ქმედება განხორციელდა 2019 წლის თებერვალში. საპროცესო კოლეგიას მიიღო გადაწყვეტილება ადვოკატ ნ. ჯ. ს მიმართ დისციპლინური დევნის არ აღიძრას შესახებ, რადგან მოცემულ შემთხვევაში არ არსებობს „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 32-ე მუხლითა და „ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“ დებულების 30-ე მუხლის პირველი პუნქტით გათვალისწინებული დისციპლინური დევნის აღძვრის საფუძველი.

სამართლებრივი შეფასება

საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიამ შეისწავლა საქმის მასალები, მოისმინა მხარეთა ახსნა-განმარტებები, შეისწავლა სასამართლოს სხდომის ოქმი და მიიჩნია რომ ადვოკატ ნ. ჯ. ს მიმართ არ უნდა აღიძრულიყო დისციპლინური დევნა. ჩნდება კითხვები, შელახა თუ არა ადვოკატმა, სასამართლოს და პროცესის სხვა მონაწილეთა უფლებები? და დაარღვია თუ არა ადვოკატმა პროფესიული ეთიკის ნორმები? „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-5 მუხლის „ბ“ და „გ“ ქვეპუნქტები. ადვოკატმა ნებისმიერ სიტუაციაში უნდა შეინარჩუნოს პროფესიული ღირსება, გამოიჩინოს მოთმინება და პატივი სცეს თავის საქმიანობას, ხოლო „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-6 მუხლის პირველი პუნქტი ადვოკატს უფლებას ანიჭებს ისე დაიცვას კლიენტის ინტერესები, რომ არ შელახოს პროცესის სხვა მონაწილეთა უფლებები. კომისია უთითებს ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის კონვენციის მე-10 მუხლზე, რომლის მიხედვითაც „ყველას აქვს უფლება გამოხატვის თავისუფლებისა“. აგრეთვე უთითებს ეთიკის კომისიის 2010 წლის 29 ოქტომბრის გადაწყვეტილებაზე, სადაც ხაზგასმულია, რომ „ადვოკატები სხვა მოქალაქეების მსგავსად სარგებლობენ გამოხატვის თავისუფლებით.“

¹ https://gba.ge/pdf/5e61099d4977e.pdf/022_19%2015.05.19%20ar%20agdzvra.pdf

ეთიკის კომისია საჭიროდ თვლის ერთმანეთისგან გამიჯნოს სიტყვიერი შეურაცხყოფა და სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლება. სიტყვიერი შეურაცხყოფა გულისხმობს სხვა ადამიანის დამცირებას, მისი პატივისა და ღირსების შელახვას, გამოხატულს ზეპირი ფორმით. ეს გულისხმობს არაეთიკური და ამორალური ფრაზების გამოყენებას. პიროვნებისთვის მორალური ტანჯვის გამომწვევი შესაძლოა იყოს სიმართლეც, გამოთქმული ეთიკურობის ფარგლებში, რაც არ უნდა შეფასდეს სიტყვიერ შეურაცხყოფად, თუნდაც ასეთი ფრაზები პირმა აღიქვას როგორც მისი თავმოყვარეობის შელახვა. ნებისმიერ ადამიანს აქვს უფლება გამოთქვას თავისი მოსაზრებები თავისუფლად, თუ მისი შეხედულებები არ ეწინააღმდეგება მორალისა და ზნეობის საყოველთაოდ დამკვიდრებულ სტანდარტებს, განმარტავს ეთიკის კომისია. სხდომის ოქმის შესწავლის საფუძველზე კომისიამ დააგინა, რომ ადვოკატმა ზოგადად განაცხადა, რომ თავმოყვარე მამაკაცი უზნეო ცოლთან ცხოვრებას არ იკადრებს. ეთიკის კომისიის შეფასებით, ამ კონკრეტულ შემთხვევაში ადვოკატ ნ. ჯ.-ს მიერ გაკეთებული რეპლიკა შესაძლოა არ მივიჩნიოთ ზოგადი ხასიათის, აბსტრაქტულ გამონათქვამად, მიუხედავად იმისა, რომ ადვოკატს აღნიშნული რეპლიკის გამოთქმისას საჩივრის ავტორის - ზ. ბ.-ს სახელი და გვარი არ უხსენებია და რეპლიკის ადრესატი არ დაუკონკრეტებია. თუმცა ის, რომ მოცემული რეპლიკა შესაძლოა აბსტრაქტულად არ ჩაითვალოს, აპრიორი მის არაეთიკურობაზე არ მეტყველებს. ეთიკის კომისიის შეფასებით, თუნდაც ნ. ჯ. ს მიერ გამოთქმული მოსაზრება ყოფილიყო უფრო მეტად პირდაპირი და კონკრეტული ხასიათის, იგი მაინც არ შეფასდებოდა პროცესის მონაწილის - ზ. ბ.-ს შეურაცხყოფად. აღნიშნულის საფუძველია, ის რომ უზნეო და ამორალურ პიროვნებას, საჩივრის ავტორი, საკუთარ მეუღლეს თავად უწოდებს და თავადვე მიიჩნევს, რომ უზნეო ქალის გვერდით ცხოვრება არ ეკადრება და ამას მხოლოდ ბავშვის გამო აკეთებს. ეთიკის კომისია საზომად ზოგად, ობიექტურ ფაქტორებს იღებს და არა საჩივრის ავტორის სუბიექტურ შეხედულებებს. კომისია აღნიშნავს, რომ შესაძლოა ადამიანის გაღიზიანება, გაბრაზება ისეთმა სიტყვებმაც გამოიწვიოს, რომელიც სრულად ექცევა ეთიკურობის ფარგლებში და ადამიანისთვის მორალური ტანჯვის გამომწვევე უბრალოდ „მწარე სიმართლის“ მოსმენა წარმოადგენს, მაგრამ აღნიშნული არ წარმოადგენს შეურაცხყოფას, რადგან ადამიანის შეურაცხყოფა ხდება უხამსი სიტყვების გამოთქმით და არა სიმართლის თქმით. ადვოკატი წინასწარ ვერ განჭვრეტს რა შეიძლება იყოს „შეურაცხმყოფელი“ მეორე მხარისთვის. აქედან გამომდინარე, ეთიკის კომისია შეურაცხყოფის ფაქტს აფასებს ობიექტური და არა სუბიექტური კრიტერიუმის გათვალისწინებით და აღნიშნავს, რომ ყველა ადამიანს მორალის და ზნეობის საკუთარი სტანდარტები გააჩნია. ადვოკატის რეპლიკა გამოხატული იყო საყოველთაოდ დამკვიდრებული მორალისა და ზნეობის ფარგლებში და არა უწესო ფორმით. ადვოკატის რეპლიკა იყო სუბიექტური მოსაზრება მორალსა და ზნეობაზე, რომელიც მიზნად არ ისახავდა საჩივრის ავტორის შეურაცხყოფას. კითხვა მიზნად ისახავდა, მეუღლის მიმართ პროცესზე გამოხატული დამოკიდებულებით, მოსარჩელის საკუთარ პოზიციასთან წინააღმდეგობაში ყოფნის მხილებას და აღნიშნულში მოსამართლის დარწმუნებას. ადვოკატს უფლება აქვს თავად შეარჩიოს დაცვის სტრატეგია. კომისიის მითითებით მოცემულ კონკრეტულ შემთხვევაში ადვოკატ ნ. ჯ.-ს მიერ მამაკაცის თავმოყვარეობაზე ხაზგასმა მისი დაცვის შემადგენელ ერთ-ერთ ელემენტს წარმოადგენდა.

დასკვნა

ნ. ჯ.-ს მხრიდან არ ჰქონია ადგილი პროცესის მონაწილის უფლებების შელახვას და არ გამოკვეთილა ეთიკის კოდექსის ნორმების დარღვევა. ადვოკატის მიერ გამოთქმული მოსაზრება ექცევა გამოხატვის თავისუფლების ფარგლებში და არ წარმოადგენს საჩივრის ავტორის სიტყვიერ შეურაცხყოფას. საპროცესო კოლეგიამ მიიღო გადაწყვეტილება ადვოკატ ნ. ჯ. ს მიმართ დისციპლინური დევნის არ აღიძრას შესახებ, რადგან მოცემულ შემთხვევაში არ არსებობს დისციპლინური დევნის აღძვრის საფუძველი.